

А. М. ТРОЦЕНКО

**АЕРОПОРТИ
КРИМУ**

Троценко А.М.

УДК 92

Аеропорти Криму— К.: , 2003 —160 с. 92 ил.

Книга присвячена історії розвитку цивільної авіації у Криму на тлі створення і розвитку головної складової її інфраструктури, якою є аеропорти.

Книга складається з дев'яти розділів і додатків.

Перший розділ присвячено історії цивільної авіації у Криму до Великої Вітчизняної війни, другий — участі кримських авіаційних формувань у війні, наступні п'ять розділів — історії аеропортів “Сімферополь”, “Заводське”, “Керч”, “Севастополь”, “Джанкой”, восьмий розділ — аеропортам Південного берегу Криму і дев'ятий — оздоровчим закладам цивільної авіації в Криму.

Матеріал добре ілюстрований архівними документами й фотографіями.

Книга буде корисною авіаційним фахівцям, історикам і широкому колу читачів.

© А. М. Троценко, 2003

Авторське право зареєстровано в Державному департаменті інтелектуальної власності Міністерства освіти і науки України.

Формат 70x100 (1/16). Умов. друк. л. 17,5.

Тираж 500 екз. Друк офсетний. Видавництво “Аеробізнес”.

ВІД АВТОРА

Впровадження цивільної авіації в Криму відбувалося своїм особливим шляхом. Перші польоти в комерційних цілях тут почали виконуватися у 20-тих роках на гідролітаках вздовж чорноморського узбережжя. При цьому функції аеропортів забезпечували пристані. Над Чорним морем були прокладені перші гідроавіалінії Севастополь-Ялта, Севастополь-Євпаторія, а пізніше Одеса-Севастополь- Керч-Батумі. В цих містах були побудовані перші гідроаеропорти.

У 30-ті роки впроваджується цивільна авіація в степовій частині Криму, будується аеропорт в Сімферополі, а також в районних центрах Кримської АРСР, куди відкриваються поштово-пасажирські авіалінії.

Під час Великої Вітчизняної війни великий внесок у здобуття перемоги зробили авіатори Криму і сформований на базі аеропорту "Сімферополь" Особливий чорноморський авіазагін ЦПФ.

У 1954 році Крим увійшов до складу Української РСР. Він став важливим і особливим регіоном з його природою, курортами і стратегічним значенням географічного розташування.

У п'ятдесяті роки з виходом на повітряні лінії реактивної авіатехніки почалася нова ера в розвитку повітряного транспорту — ера бурхливого розвитку пасажирських і вантажних перевезень, будівництва і реконструкції аеропортів. Для забезпечення експлуатації літаків з газотурбінними двигунами (ГТД) в усіх обласних центрах і великих промислових містах України були побудовані аеропорти із злітно-посадковими смугами (ЗПС), аеровокзалами, системами посадки літаків та іншими спорудами. Поступово аеропорти перетворювалися у комплекс складних високовартісних споруд та технологічного обладнання, який забезпечує високу надійність, необхідний рівень безпеки і регулярність польотів літаків, обслуговування пасажирів та вантажів з наявністю прикордонного, митного, карантинного контролю та багатофункціональної інфраструктури.

В 1961 році відкривається аеропорт "Заводське" і вертодром в Ялті. Вже в 1963 році в Кримській області було 23 аеропорти і вертодроми місцевих повітряних ліній.

В 60-ті роки центральним аеропортом Криму став аеропорт "Сімферополь". Він став забезпечувати значну частину авіаперевезень пасажирів і вантажів в Крим. В 70 роки в аеропорту будується друга ЗПС, аеровокзальний комплекс та інші споруди. У 80-ті роки аеропорт "Сімферополь" став одним з найбільших аеропортів колишнього Радянського Союзу.

В ці роки будується аеровокзал (1972) і ЗПС (1983) в аеропорту "Керч". Аеропорти Криму в 80-ті роки збільшили обсяги перевезень пасажирів в 80 разів і вантажів в 40 разів порівняно з обсягами 1954 року, коли Крим увійшов до складу України.

За роки незалежності України в Криму відкрилися ще два аеропорти "Севастополь" і "Джанкой".

Ця книга про розвиток повітряного транспорту в Криму, про відкриття нових авіаліній і впровадження нових повітряних суден, зростання авіаційних перевезень та будівництво і реконструкцію аеропортів в Криму і особливо центрального аеропорту "Сімферополь". В книзі також коротко висвітлюється історія створення аеропортів і сьогодення кожного аеропорту Криму. З подякою і повагою наводяться прізвища людей, які брали участь у розвитку аеропортів Криму.

Автор книги протягом 45 років безпосередньо брав участь у розвитку аеропортів Криму, створенні наземної бази, яка б відповідала розвитку літакобудування, потребам народного господарства і населення України. Автор висловлює подяку всім, хто брав активну участь у створенні аеропортів Криму, і просить вибачення за те, що в книзі йому не вдалося назвати всіх, хто на це заслуговує. В державних архівах зберігається дуже мало матеріалів про довоєнний період роботи аеропортів в Криму, і зробити більш детальне дослідження того періоду у вільний від службових обов'язків час автор не мав можливості. Тому, наскільки це йому вдалося, судити вам, шановні читачі, і передусім — авіаторам. Автор буде вдячний за критичні зауваження, пропозиції і побажання, які надійдуть від читачів.

Книга може бути корисною фахівцям, широкому колу читачів і всім, хто цікавиться історією цивільної авіації, розвитком аеропортової мережі Криму й історією півострова.

Автор висловлює глибоку подяку і повагу за конкретну допомогу у створенні цієї книги: керівництву Державного проектно-технологічного та науково-дослідного інституту "Украеропроект", працівникам колишнього Українського об'єднання цивільної авіації "Аеропорти України", керівникам аеропортів "Сімферополь", "Заводське", "Керч", "Джанкой", а також редакції журналу "Аеробізнес" за допомогу у виданні цієї книги.

ЗМІСТ

Автор видання.....	5
Від автора	6
Чарівний край... ..	9
Між двома світовими війнами.....	11
Перші повітряні станції (аеропорти) в Україні.....	11
Перші гідроаеропорти й гідроавіалінії.....	13
В єдиній системі “Аерофлоту”	15
Гідроавіалінія через кримські гідроаеропорти.....	18
Перші повітряні лінії і аеропорти в Криму.....	20
Роки війни.....	23
Авіатори у перші дні війни.....	23
Особливий чорноморський авіазагін.....	24
Участь особливого чорноморського авіазагону в обороні Севастополя.....	28
Звільнення Криму.....	29
Участь особливого чорноморського авіазагону у забезпеченні Кримської конференції.....	30
Пам’ять війни.....	32
Міжнародний аеропорт “Сімферополь”.....	33
Перші повоєнні роки.....	34
Об’єднання з авіазагоном.....	38
У складі Української РСР.....	38
На початку ери реактивної.....	40
Завдання уряду.....	41
Сімферополь чи Севастополь.....	42
Особливе завдання уряду.....	44
Організація будівництва ЗПС №1.....	45
Особливе завдання уряду — виконане!.....	48
Період реорганізації.....	49
Розбудова і розвиток.....	50
Постанова Кримського обкому КП України.....	52
Знову реорганізація.....	56
Пошуки місця для будівництва ЗПС №2.....	57
Рішення міжвідомчої комісії.....	62
Затвердження вибору ЗПС №2.....	63

Будівництво і експлуатація ЗПС №2.....	66
За програмою “Буран”.....	72
Аеровокзал за найсучаснішим проектом.....	74
Період перебудови	75
Виділення аеропортів в юридичні особи.....	77
Аеропорт у ринкових умовах.....	79
Аеропорт “Заводське”	84
Заснування ЗАНГ в Україні.....	84
252-й авіазагін в аеропорту “Сімферополь”.....	84
Спадщина військових.....	87
Створення інфраструктури аеропорту.....	88
Розвиток ЗАНГ в Криму.....	90
У єдиному підприємстві з 79-м авіазагоном.....	91
Знову самостійне підприємство — 252-й об’єднаний авіазагін.....	92
Відродження і розквіт.....	94
Аеропорт “Керч”	96
Авіабаза в Керчі.....	96
Створення аеропорту.....	96
Під “крилом “Аерофлоту”	97
Сучасний стан.....	100
Аеропорт “Севастополь” (Бельбек).....	101
Аеропорт “Джанкой”	104
Аеропорти Південного берегу Криму.....	106
Вертодром у Ялті.....	107
Вертолітні площадки ПБК.....	109
На сучасному етапі.....	112
Крим — оздоровниця авіації.....	113
Пансіонат “Політ”.....	113
Санаторно-курортний комплекс “Мрія”	118
Висновки щодо аеропортів Криму.....	123
Додатки.....	127
Джерела інформації.....	156